№ 68. Piątek 21. Marca 1856. Rok Gazecie 46.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, dnia 19. marca. Dnia 19. marca 1855 wyszła z c. k. galicyjskiej rządowej drukarni we Lwowie i została rozesłana część I. oddziału I. Dziennika rządowego z 1856 r. dla okręgu administracyjnego Namiestnictwa we Lwowie.

Część ta zawiera:

Nr. 1. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 2. listopada 1855, mocą którego przepisy, dla Galicyi wydane w przedmiocie sukcesyi w dobrach chłopskich, także na Wielkie Księstwo Krakowskie rozciągnione zostają.

Nr. 2. Rozporządzenie cesarskie z dnia 21. grudnia 1855, dotyczące rozciągnienia kompetencyi sądów handlowych w Wiédniu i Tryeście, na sprawy cywilne bezsporne.

Nr. 3. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 24. grudnia 1855, dotyczące prawa zastępowania się w własnych sprawach cywilnych osób, do wykonania urzędu sędziowskiego uzdolnionych.

Nr. 4. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 26. grudnia 1855, pod względem zastosowania najwyższego normału z dnia 20. sierpnia 1819 r. co do oznaczenia należytości stanu spoczynkowego i należytości uprowidowania dla urzędników i sług, którzy przy różnych funduszach służbę pełnili, względnie na ich wdów i sierot.

Nr. 5. Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 31. grudnia 1855, którem, co się tycze handlu domokrążnego pewnemi towarami, rozciągnione zostają uwzględnienia zawarte w §. 17. najwyższej ustawy o domokrąztwie z dnia 4. września 1852 r. na mieszkańców fiumańskiego powiatu górniczego, tudzież gmin Severinu i Bosiliewa, na mieszkańców powiatu Flitsch, na mieszkańców Andrychowa, Kęt, Przeworska, Dembowic i Gorlic w Galicyi, na mieszkańców dawnego wice-jespaństwa warazdyńskiego i nakoniec na wyrobników płótna na pytle z Mijawy w Węgrzech.

Nr. 6. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. stycznia 1856, dotyczące przeznaczenia c. k. drukarni nadwornej i rządowej do osądzenia prawdziwości znaczków stemplowych.

Nr. 7. Patent cesarski z dnia 1. stycznia 1856, mocą którego ustanawiają się dla wielkiego księstwa Siedmiogrodu postanowienia tak co do sposobu w jaki, i źródeł z których uiszczone być ma jak najspiesznicj wynagrodzenie urbaryalne dla uprawnionych, oznaczone zastrzeżeniem praw wszystkich przytem interesowanych, jak co do zniesienia moratoryum.

Nr. 8. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 10. stycznia 1856, względem rozszerzenia istniejących między Czechami a Bawaryą ułatwień w obrocie handlowym przędzą lnianą i surowem płótnem na dalszą przestrzeń graniczną.

Nr. 9. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 10. stycznia 1856, mocą którego obwieszcza się czas działania skarbowej dyrekcyi powiatowej w Austryi wyżej i niżej Anizy, niemniej w Solnogrodzie.

Nr. 10. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 10. stycznia 1856, względem spiesznego celno-urzędowego odprawiania wozu pocztowego i rzeczy, pospiesznie na statkach parowych przesyłanych.

Nr. 11. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 10. stycznia 1856, względem zaprowadzenia prokuratur skarbowych w Medyolanie i Wenecyi.

Nr. 12. Traktat rządowy między Austryą i Francyą z dnia 13. listopada 1855, względem wzajemnego wydawania zbrodniarzy.

Nr. 13. Rozporządzenie ministerstwa finansów i sprawiedliwości, z dnia 10. stycznia 1856, co się tyczy miejsc, w których prowadzone będą księgi kredytowe dla obligacyi publicznych.

Nr. 14. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11go stycznia 1856, mocą którego w skutek najwyższego postanowienia z dnia 9. stycznia 1856, podwyższa się liczbę notaryuszów w kraju koronnym Styryi do 70, przeznaczając oraz Judenberg na siedzibę urzędową notaryatu nowo utworzonego.

Nr. 15. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 15. stycznia 1856, mocą którego także i w królestwie Lombardzko-weneckiem zaprowadzony zostaje przepis, dotyczący egzaminów dla wyższej służby konceptowej przy prokuraturach finansowych.

Nr. 16. Rozporządzenie naczelnej komendy wojsk z d. 16. stycznia 1856, mocą którego, stosownie do najwyższego postanowienia z d. 14. stycznia 1856, zarządzone zostają niektóre zmiany w organizmie władz krajowych wojskowych, począwszy od dnia 1. lutego 1856.

Sprawy krajowe.

(Okólnik ministra oświecenia z dnia 25. stycznia do arcybiskupów i biskupów monarchyi. Dokończenie.)

6. Breve papieskie, które jwp. już odebrałeś zwraca szczególnie uwagę na to jak ważną jest rzeczą, ażeby przy nadawaniu duchownych beneficyów i obsadzaniu profesur teologii tylko takie osoby miano na względzie, przeciw którym Jego cesarska Mość ze strony politycznej nic niema do zarzucenia.

Jego cesarska Mość spodziewa się, że jwp. obsadzając odtąd profesury teologiczne niezaniedbasz porozumieć się w tym względzie z rządem; i zechcesz przeto przed obsadzeniem takich miejsc wymienić naczelnikowi kraju kandydatów i oczekiwać będziesz zdania jego czyli posada może być obsadzona zaproponowanym kandydatem lub nie.

Jednak co do obsadzania beneficyów duchownych wyrażone już jest w nocie księcia arcybiskupa wiédeńskiego pod XVI. zapewnienie, że Jego cesarska Mość zamierza zostawić wszystko w dotychczasowym stanie, przewidując, że niebędzie potrzeba rozszerzać już istniejących zastrzeżeń poprzedniego przyzwolenia władzy świeckiej. W tym względzie więc zachowane zostanie dotychczasowe postępowanie.

7. Stosownie do artykułu XXV. w połączeniu z puktem XVII. pomienionej noty co do obsadzania probostw zależnych od monarchy lub od patronatu fundacyi zachowywany będzie dotychczasowy obyczaj, według którego władze krajowe z podanych przez biskupa trzech kandydatów wybierają tylko tego co w ternie pierwsze zajmuje miejsce; w przeciwnym zaś razie zasięgać należy wyższej decyzyi.

8. Artykuł XXVIII. traktuje o wewnętrznych sprawach zakonów duchownych. W tym względzie w układach nad konkordatem była tylko mowa o dwóch punktach, o których niema wzmianki w powyższym artykule. Jeden z tych punktów zawiera postanowienie, że do składania uroczystych ślubów w klasztorach męskich i żeńskich w Austryi przypuszczone być mają jedynie osoby, które albo skończyły rok 24, albo lubo dopiero skończyły rok 21, jednak już trzy lata przypędziły w klasztorze zakonu, w którym ślub złożyć zamierzają. Względem tego punktu oczekiwać należy szczególnej informacyi stolicy apostolskiej. Nim jednak to nastąpi zechcą najczcigodniejsi arcybiskupi i biskupi starać się w dyecezyach swoich o utrzymanie tego odpowiedniego celowi postanowienia.

Oprócz tego wzięto także i ten punkt pod rozwagę, że w prowincyach Austryi klasztory żebracze pobierają wsparcie z funduszu religijnego pod warunkiem, że przestaną zbierać jałmużnę i zajmą się staraniem około dusz, a przeto, że wsparcie to ustaćby musiało, gdyby niedotrzymywano warunków, do których jest przywiązane. W tych więc krajach, do których powyższa wzmianka się odnosi, należy czuwać nad utrzymaniem tego stosunku.

Na mocy artykułu IX. uchylone są przeszkody, które dotychczas ograniczały kościół w prawie nabywania własności. Artykuł zaś XXX. postanawia, że dobra kościelne niemogą być ani sprzedawane ani obciążane znaczniejszemi ciężarami bez poprzedniego zezwolenia Jego c. k. apost. Mości i stolicy apostolskiej. Wykonanie tego postanowienia wymaga, ażeby rząd cesarski ciągle mógł wiedzieć, jaki jest majątek kościoła. Sposób utrzymania tej ewidencyi będzie również przedmiotem następnych narad. Gdy jednak obowiązująca dotychczas potrzeba zezwolenia rządowego do nabywania nowej przez kościół własności, odtąd ustaje, zachodzi więc tymczasowo potrzeba, ażeby aż do nowego uregulowania tej sprawy zawiadomiano polityczne władze krajowe o nabyciu nowych własności; mam przeto zaszczyt prosić jwp. o wydanie w tym względzie stosownych zleceń.

Co do zapewień zawartych w nocie księcia arcybiskupa wiedeńskiego sub VII., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., poczyniono już potrzebne do ich wykonania kroki przygotowawcze.

Wzmiankowane w artykułe XVII. uzupełnienie dotacyi tych seminaryów biskupich, które niemają dostatecznych środków utrzymania, będzie przedmiotem osobnej narady, której przygotowaniem zająć się mają władze krajowe.

Według artykułów III. i IV. *e)* upoważnieni są najprzewielebniejsi biskupi ogłaszać i wydawać rozporządzenia i instrukcye, równie jak powzięte na Synodach uchwały w sprawach kościelnych. W tym względzie znowu stanowi Breve papieskie, ażeby zawsze jeden egzemplarz tych rozporządzeń biskupich i uchwał synodalnych udzielano równocześnie rządowi cesarskiemu do rozpoznania rzeczy. Odnośnie do tych punktów upraszam jwp. abyś za pośrednictwem c. k. namiestnictwa przesyłał mi zawsze jeden egzemplarz każdego na przyszłość listu pasterskiego i ogłaszać się mających uchwał synodalnych.

Na mocy konkordatu przywrócona została owa szczera zgoda między władzą duchowną a świecką, która niezbędnie potrzebną jest do prawdziwej pomyślności ludów. Zachowanie tego zbawiennego stosunku wymaga, ażeby każda z tych obudwu władz, jeżeli potrzebuje współdziałania drugiej, żądała pomocy z tem zaufaniem, jakie wypływa z wzajemnego szacunku, ale oraz, by każda z tych władz, wydając rozporządzenie, które luboć leżą w właściwym jej zakresie działania, jednak dotykają blisko interesów drugiej władzy, — niezaniechała uwiadomić ją poprzednio i w miarę potrzeby z nią się porozumiewać. Tych zasad, jak tego liczne są przykłady, trzymały się ściśle obydwie wysokie strony kontrahujące w układach nad konkordatem. Zasady te obowiązywać również będą przy wykonywaniu i przeprowadzeniu umówionych postanowień. Czyniąc stosowne kroki, by władze cesarskie postępowały w tym duchu, tuszę, że najprzewielebniejszy episkopat w swoim zakresie nieomieszka działać w tym samym duchu. Jwp. uznasz zapewne za rzecz stosowną, ażeby umowy potrzebne do porozumienia się w sprawach ważniejszych niebyły poruczane najniższym organom kościelnym i świeckim, ale ażeby były traktowane bezpośrednio między przełożonymi dyecezyi a naczelnikami krajowemi. Mam przeto zaszczyt upraszać, byś jwp. raczył podwładnym organom dać stosowne w tym względzie zlecenia, tak jak ja to uczyniłem z mej strony do naczelników krajowych. Uwaga ta znajdzie mianowicie zastostowanie swe także tam, gdzieby na zasadzie §. XVI. konkordatu władza duchowna żądała pomocy ramienia świeckiego, by wykonać wyrok biskupi na osobie duchownej zaniedbującej swe obowiązki. W piśmie księcia arcybiskupa z dnia 18. sierpnia r. z. wyrażone jest sub XIII. oczekiwanie, że w podobnych wypadkach najdostojniejsi biskupi nieodmówią udzielania stosownych wyjaśnień, gdy ich władza świecka zażąda, a Jego cesarska Mość zastrzega sobie rozstrzygnienie zachodzić mogących trudności. Byłoby rzeczą wcale niestosowną zostawiać urzędnikom podrzędnym rozstrzygnienie czyli zachodzi powód żądania podobnych wyjaśnień, równie jak i dążenie żądanej pomocy nienależy czynić zawisłym od władz podrzędnych. Nakazałem przeto, ażeby naczelnicy krajowi w tym względzie rozstrzygali, a w razie potrzeby uwiadamiały mnie, bym mógł postąpić według woli N. Pana. Zechcesz się przeto jwp. w sprawach podobnych, dla uniknienia niepotrzebnych zwłok udawać zawsze bezpośrednio do politycznego naczelnika kraju. Prosze przyjąć i. t. d.

Wiedeń 25. stycznia 1856. (podp.) *Thun* m. p.

Hiszpania.

(Stosunki z Mexykiem. — Trudne położenie ministra finansów. — Depesze z 11. i 12. marca. — Potoczne.)

Na posiedzeniu Kortezów dnia 1. marca dał minister spraw zewnętrznych objaśnienie o teraźniejszym stosunku Hiszpanii do Mexyku. Roku 1836 zawarto traktat z republiką, który uznał pretensye hiszpańskie; r. 1847 potwierdzono je; rząd mexykański przyrzekł płacić za nie $5^1/_2$ mil. realów procentu rocznie i zapisał na dochodach z cła. Wkrótce jednak żałował, że przyjął takie zobowiązania, i dlatego kilkakrotnie żądał rewizyi traktatu, które jednak odmówiła Hiszpania; w rewolucyi ostatniej wstrzymali Mexykanie zupełnie opłatę hiszpańskich, angielskich i francuskich pretensyi. — Lecz że Francya i Anglia wymogły, iż zaczęto znowu wypłacać zaległości ich poddanym, więc i Hiszpania przesłała rozkaz do swego posła w Mexyku i jeneralnego kapitana Kuby, ażeby stojące do dyspozycyi okręta wojenne wyprawił ku wybrzeżom Mexyku. Ale należy mieć wzgląd na stan anarchyi w Mexyku, gdzie czterech prezydentów następowało po sobie jeden po drugim w ciągu pięciu miesięcy i gdzie władza rządu nie przechodzi nawet miasta, w którem ma swą siedzibę.

— Z Madrytu donoszą pod dniem 7. marca: Santa Cruz oświadczył wczoraj marszałkowi Espartero, że zamierza wystąpić z ministeryum finansów, ażeby nie narażać wszystkich swych kolegów, jeżeli Kortezy nie potwierdzą jego wniosku względem nałożenia podatków niestałych na pokrycie niedoboru w budżecie. Lecz marszałek Espartero starał się usilnie odprowadzić od tego zamysłu nowego ministra, przyrzekając mu wszelką pomoc ze swej i swych kolegów strony. — Pewien kapitan angielski przybył tu z polecenia swego rządu, ażeby zakupić 4000 mułów do pociągów w służbie wojennej. — Depesza z Madrytu z dnia 11. marca donosi: Kortezy potwierdzili wczoraj sześć pierwszych paragrafów ustawy municypalnej. — Jutro zaczną się narady nad budżetem dochodów. — Gazeta rządowa obwieszcza nową reformę taryfy.

Z Madrytu donoszą z 12. marca: „Kortezy przyjęli 7 i 8 §. ustawy o municypalnych zwierzchnościach i deputacyach prowincyonalnych. — Z powodu budowy kolei żelaznej zaczęły się wzajemne zabiegi tak obcych jak i krajowych towarzystw kredytowych. — Papiery skarbowe są poszukiwane i poszły nieco w górę“.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Bierzmowanie księżniczki Wiktoryi. — Wiadomości bieżące. — Posiedzenie Izby wyższej z 11. i Izby niższej z 12. marca.)

Londyn, 12. marca. Dnia wczorajszego przybył do Spithead parопływ „Imperatriz“, i przywiózł około 1000 żołnierzy z Bałakławy, Konstantynopola, Malty i z Gibraltaru. Z Liverpolu odpłynąć ma temi dniami pewny oddział żołnierzy okrętowych do Krymu, a dnia wczorajszego odpłynęło już ztamtąd do Krymu 300 artylerzystów wraz z końmi.

— Sąd wojenny w Portsmouth wyrzekł naganę przeciw dowódzcy okrętu „Polyphemus“, który u zachodnich wybrzeży Jutlandyi zatonął.

— Bierzmowanie księżniczki angielskiej, Wiktoryi, urodzonej 21. listopada 1840 odbędzie się w prywatnej kaplicy Jej Mości Królowej w Windzorze dnia 20. b. m. Na uroczystości tej będzie obecny Król belgijski, ojciec chrzestny Jej królewicz. Mości, angielska familia królewska i najznakomitsze osoby z całego kraju. Obrządek kościelny sprawować ma arcybiskup z Kanterbury.

— Na wczorajszem posiedzeniu *Izby wyższej* upraszał Earl *Derby* o wyjaśnienie kwestyi względem oszustwa, jakiego dopuszczono się przy dostawie moździerzy do arsenału. Lord *Panmure* odpowiada na to, że jeden z liwerantów dostawił rzeczywiście moździerzy ze złego kruszczu, a oprócz tego jest ich konstrukcya bardzo niedostateczna. Wady te były zręcznie i starannie ukryte, lecz odkryła je władza podczas wypróbowania moździerzy, i kazała firmę tę wykreślić z listy liwerantów dla armii angielskiej. Za to jednak ręczyć nie może, czy też sądowe ściganie winnych dałoby się po formie prawa uskutecznić i doprowadzić do rezultatu pożądanego. — Lord *Stanley Alderley* zaproponował wtore odczytanie bilu względem uzupełnienia statystyki rolniczej. W projekcie do tej ustawy wyrażono, że gospodarze wiejscy już z samego względu na ciążący na nich obowiązek utrzymywania ubogich parafii swojej zbierać i podawać będą data statystyczne, jak naprzykład co do zbiórki otrzymanej i t. p. Lord *Dungannon* oświadcza, że przeciw temu środkowi przymusowemu, któryby rolnik angielski mógł uważać za niesłuszne wglądanie i mięszanie się do spraw jego prywatnych. Earl *Derby* przyznaje potrzebę dokładych raportów statystycznych o stanie rolnictwa krajowego, i jest to tak w interesie rolnictwa, jak i kraju w ogóle. Nie wystarczy tu jednak system dobrowolnych raportów, i raczej należałoby pomyśleć w tym względzie i środku przymusowym. Wydział zajmujący się sprawą utrzymywania ubogich nie jest według niego właściwą zwierzchnością do zbierania raportów. Sądzi też rzeczą być niepotrzebną żądać sprawozdań o produkcyi każdego gruntu lub posiadłości gruntowej w szczególności, i należałoby raczej poprzestać na raporcie obejmującym ogólną zbiórkę dystryktów szczególnych. Wkońcu odczytano bil po raz wtory.

Izba niższa nie odbyła dnia tego posiedzenia, gdyż do godziny 4. nie zebrało się potrzebnych członków 40.

Posiedzenie Izby niższej z 12. marca. Z porządku dziennego przypadało wtóre odczytanie bilu o ulepszeniu szkół szkockich. — *Maguire* występuje przeciw projektowi, gdyż nie zawiera dostatecznych postanowień co do dawania nauk dzieciom wyznania katolickiego i że szkoły wspomnione podają tylko sposobność do nawracania innowierców. W tym samym duchu przemawiał i p. *Bowyer.* Sir *Grey* stawał w obronie bilu, który wkońcu przyszedł do wtorego odczytania. *Dilwyn* otrzymał pozwolenie do przedłożenia bilu względem ulepszenia ustaw karnych za niegodziwe obchodzenie się z kobietami i dziećmi.

Francya.

(Poczta paryska. — Nowiny dworu. — Tok konferencyi. — Stan zdrowia księcia Hieronima. — Gmach wystawy zniesiony. — Budżet na 1857. — Posag Marszałkowi St. Arnaud. — Nowe koleje. — Śledztwo tajnego towarzystwa. — Podguwernantki dzieci Francyi. — Przesyłki na wystawę idą kosztem rządu. — Nabożeństwo za Cesarzowę Józefinę. — Ochronki małych dzieci. — Kopalnie złota w Guyanie.)

Paryż, 13. marca. Dziś zrana przyjmowała Jej Mość Cesarzowa komunię świętą w kaplicy tuilerskiej. Od dnia dzisiejszego

podwojono służbę adjutantów i oficerów ordonansowych. — Kołyskę przepyszną, którą miasto Paryż ofiarowało w darze potomkowi cesarskiemu, wystawiono dziś w hotelu de Ville, dokąd ściąga się niezmierna liczba ciekawych. — Dnia dzisiejszego otrzymano depeszę z Berlina, według której hrabia Orlów doniósł już rządowi swemu, że względem punktu piątego porozumiano się zupełnie i że konferencye szczegółowe zastrzeżone między Turcyą i Rosyą nie wywrą żadnego wpływu na dalszy tok konferencyi ogólnych. Dziennik *Pays* dodaje: „Za prawdziwość depeszy tej ręczyć nie możemy, lecz też nie podajemy jej w wątpliwości. Takby zresztą sądzić należało, że wprzód rozpoznawano punkta najzawilsze, a mniej ważne i łatwe do zagodzenia odłożono na później. Nie widzimy w tem nic dziwnego, jeźli przystąpiono przedewszystkiem do załatwienia punktu piątego, i na to się zgodzono, by traktatem pokoju objęto najważniejsze i stanowcze tylko punkta, a resztę pozostawiono komisyom, lub też i specyalnym konferencyom do rozpoznania. W takim [jednak razie podanoby Rosyi dobrą sposobność do poczynienia wniosków rozmaitych.“

Dopisek. Rozchodzą się własnie pogłoski, że stan zdrowia księcia Hieronima jest bardzo niebezpieczny. Jeden z lekarzy nie chciał podpisać buletynu ostatniego. Książę Napoleon i księżna Matylda nie odstępują chorego ojca ani na chwilę. Książę Hieronim ma teraz lat 72 (urodzony w kwietniu 1784 roku).

— Gmach wystawy przemysłowej będzie już w kilka dni zupełnie zniesiony. — W biórach ciała prawodawczego rozpoczęło się dziś sprawdzenie i rozpoznanie zarysu budżetowego na rok 1857, i spodziewaja się, że go Izba potwierdzi bez żadnej może zmiany. — Do Marsylii przywieziono przedwczoraj ogromną bryłę marmuru kararyjskiego, z której wyciosany być ma posąg marszałkowi St. Arnaud, przeznaczony do muzeum w Versailles. — Zaraz po zawarciu pokoju rozpocząć się ma budowa następujących kolei żelaznych: sieć pirenejskich kolei żelaznych, kolej z Paryża do Soissons i koleje z Grenoble do Lyonu i do Valence.

— Dnia dzisiejszego ukończyło się śledztwo z 14tu obwinionymi o zawiązanie tajnego towarzystwa, niebezpiecznego spokojności publicznej. Trzech obwinionych uwolniono od oskarzenia, Oudet skazany został na pięć lat więzienia i 500 franków kary pieniężnej, a Sellinet na 4 lat więzienia i 500 franków kary pieniężnej. Z liczby innych obwinionych skazano dwóch na 2 lat, jednego na 1 rok, jednego na 6 miesięcy, trzech na 3 miesięcy, jednego na 2, a 1 na jeden miesiąc więzienia i na kary pieniężne od 25 do 500 franków.

— *Monitor* ogłosił cesarski dekret z dnia 11. b. m., którym pani Bizot, wdowa po ranionym śmiertelnie jenerale korpusu inżynierów i pani Brancion, wdowa po poległym pod Sebastopolem pułkowniku 50 pułku liniowego, mianowane są podguwernantkami dzieci Francyi. — Cesarzowa wyjeżdżała wczoraj po południu z Palais-Royal, gdzie odwiedziła księcia, w karecie *a la Domon* do lasku Boulońskiego. — Kosztem rządu otrzymują żywność wszystkie zwierzęta przesłane na powszechną wystawę agronomiczną. Rząd opędza także wszystkie koszta transportu zwierząt, maszyn i ziemiopłodów. — Dnia 18. marca bedzie odprawione o jedenastej godzinie przed południem w kościele w Reuil nabożeństwo żałobne za Cesarzowę Józefinę.

— Według *Monitora* otrzymał Cesarz list od Wielkiego księcia Oldenburgskiego z doniesieniem, że siostrzenica jego księżna Alexandra Oldenburgska weszła w śluby małżeńskie z wielkim księciem rosyjskim Mikołajem Mikołajewiczem. — *Monitor* zawiera także sprawozdanie ministra oświecenia publicznego o stanie domów ochronek dla małych dzieci, któremi jak wiadomo opiekuje się sama Cesarzowa. Sprawozdanie ministra nadmienia przytem, że rozporządzenie Cesarzowej, by wszystkie gorliwsze nadzorczynie zakładów wyszczególniać honorowemi medalami, odniosło w każdym względzie owoce pożądane. Z 25 nadzorczyń, które dotąd otrzymały podobne medale jest 13 zakonnic. Co do wyznania dzielą się zakłady: 13 jest przeznaczonych dla dzieci katolickich, dwa w Bordeaux i Strasburgu dla dzieci protestanckich, a jeden w Paryżu dla dzieci żydowskich.

— W półurzędowej swej części przynosi *Monitor* rozporządzenie nowego gubernatora Guyany względem poszukiwania złota. Rząd zezwala temu, kto pierwszy odkryje pokład złota, utrzymywać rok jeden kopalnie na siebie. Lecz wpoprzód musi donieść o odkryciu pokładu rządowi i prosić o pozwolenie do założenia kopalni, przyczem musi się wykazać także, że posiada dostateczne środki ku temu.

Belgia.

(Rozporządzenie po fabrykach.)

Niedawnemi czasy ogłosił w Belgii niejaki p. Peters w rozlicznych exemplarzach broszurę, w której silił się dowieść, że panująca obecnie powszechna zaraza na kartofle powstała i rozszerzyła się jedynie tylko dla szkodliwych wyziewów fabrycznych, które osiadały na ziemie. Ludność królestwa mianowicie najbogatszej w fabryki chemiczne okolicy namurskiej użalała się w poprzód już na szkodliwość wyziewów fabrycznych, tem chętniej i silniej przylgnęła zatem do przekonania pana Petersa. W końcu przyszło do tego, że podburzone tłumy włościan wyłamały się z wszelkich karbów porządku i prawa, napadły i poburzyły położone w dolinie Sambry fabryki kwasów siarczanych i sali glauberskiej. Przytłumiono rozruch ten wprawdzie; lecz by zupełnie uspokoić umysły musiał rząd nakazać dokładne rozpoznanie całej żałoby. Wywiązując się z tego przyrzeczenia, zesłano rzeczywiście osobną komisyę złożoną w połowie z botaników w połowie z chemików, ażeby zbadała dokładnie wpływ, jaki wywiera na urodzajność ziemi osad wyziewów z fabryk chemicznych. Oprócz tego polecono członkowi akademii umiejętności profesorowi Stas, by udał się do Francyi, przejrzał i rozpoznał wszelkie przyrządy po francuskich fabrykach chemicznych. Po ukończeniu badań swoich d. 17. z. m. wyrzekła komisya, że nie można wątpić, by osad fabrycznych wyziewów nie wywierał w pobliżu bardzo szkodliwych wpływów, lecz że są sposoby, któremi wpływy te mogą być albo zupełnie usunięte, lub przynajmniej znacznie pomniejszone. Rząd postanowił więc użyć środków, by sztucznemi przyrządami zapobieżono wszelkim szkodliwym wpływom gazów na ziemiopłody. Ministeryum przedłożyło zatem Królowi obszerne sprawozdanie i wyjednało najwyższe rozporządzenie z dnia 25. lutego, na mocy którego polecono wszystkim dyrektorom fabryk chemicznych, by w przeciągu dwóch miesięcy od daty pomienionego rozporządzenia zaopatrzyli fabryki swe w takie sztuczne przyrządy, któreby zdołały zapobiedz wszelkim złym wpływom wyziewów fabrycznych na zdrowie mieszkańców i urodzajnośc ziemiopłodów. — Całe to rozporządzenie królewskie wraz z sprawozdaniem ministeryalnem obwieszczono już publicznie.

Niemce.

(Naruszenie tajemnicy urzędowej.)

Frankfurt, 11. marca. Wydział, któremu poruczono publikacyę obrad sejmu związkowego, zwrócił na to uwagę, że jeden z dzienników hamburskich ogłosił dosłownie wniosek, przedłożony przez połączone wydziały względem sprawy oryentalnej na posiedzeniu 21go z. m., nim jeszcze był zamieniony w uchwałę, i że w kilka dni później wydrukowano w tym samym dzienniku całą rozprawę wydziału; a że ogłoszenie to według wszelkiego podobieństwa jest karygodnem naruszeniem tajemnicy urzędowej, przeto zaproponowano prosić senat wolnego miasta Hamburga, ażeby za pośrednie naruszenie urzędowych powinności w Frankfurcie, wytoczył proces, i doniósł o rezultacie. Wniosek ten zamieniono niezwłocznie w uchwałę.

Szwecya i Norwegia.

(Otwarcie kolei żelaznej.)

Sztokholm, 7. marca. Na kolei żelaznej wiodącej z Oerebro do Nora odbyła się przedwczoraj pierwsza jazda. Pociąg wiózł około 100 osób i dość znaczny ładunek kruszczu z szybkością trzech mil szwedzkich na jedną godzinę.

Księstwa Naddunajskie.

(Cena pieczywa.)

Bukareszt, 6. marca. Gdy panujący książę wydał rozkaz, ażeby wykazać, w jaki sposób możnaby z dobrem dla konzumentów użyć zasobów zboża należących do miasta, zwołał minister spraw wewnętrznych magistrat, tudzież kilku znakomitych mieszkańców miasta, ażeby się nad tem naradzić. Mianowana w ten sposób nadzwyczajna komisya przekonała się, że w magazynach miejskich znajduje się istotnie 4000 kilo (16.000 ok) zboża. Potem robiono próby z mieliwem różnego ziarna, równie jak z pieczeniem różnego gatunku chleba i mieszaniem różnych gatunków mąki. Obrady komisyi zamknięto 12. (24) lutego po napisaniu protokolu z prośbą do księcia, by potwierdził uchwały.

Książę wydał na to następujące rozporządzenie:

„Zgadzamy się z zdaniem ministra spraw wewnętrznych i magistratu z przytoczonych powodów, ażeby nadal pieczono tylko jeden gatunek chleba, a to z mąki lepszego gatunku. Pierwotna cena zboża po 276 piastrów, będzie policzona tylko po 226 piastrów, a niedobór 50 piastrów będzie pokryty z funduszu danin od wywozu zboża.“

W ten sposób za chleb, którego oko miało kosztować 31 para, będzie konsument płacić nadal tylko po 26 para.

Turcya.

(Przyjęcie wydanego hat-humajum. — Omer Basza oczekiwany. — Osądzenie Tunetanów. — Choroby. — Wiadomości z Konstantynopola.)

Z **Konstantynopola** donoszą z dnia 3go marca do *Independance Belge*: „Zeszłego czwartku udali się ormiańscy i greccy patryarchowie do kajmakana wielkiego wezyra dla powzięcia instrukcyi co do wykonania firmanu cesarskiego. Nazajutrz przedłożył patryarcha grecki Sułtanowi podpisany od całego kleru adres dziękczynny za nadane swobody rajom chrześciańskim w ogóle, a w szczególności Grekom. Rząd turecki otrzymał już wiadomość z kilku prowincyi, że hat-humajum ogłoszono z największą uroczystością, i że go muzułmanie przyjęli wszędzie z uszanowaniem, a rajowie z największą radością, z wyjątkiem tylko kleru greckiego, który nieukrywa się z swoją niechęcią, gdyż pragnął wprawdzie ulepszeń, ale przeciwny był zniesieniu rozlicznych nadużyć, za pomocą których obdzierał potąd wyznawców swoich bez litości, nie raz ostatni grosz im zabierał. — Na otrzymaną wiadomość o zawarciu w Paryżu zawieszenia broni wysłano niezwłocznie parопływ do Redut-Kale i do Trebizondy. Parопływem tym przesłano równocześnie Omerowi Baszy pozwolenie zjechania z urlopem do Konstantynopola na kilka tygodni.“

— Sąd wojenny ogłosił już wyrok swój w sprawie obwinionych Tunetanów. Trzech winnych napadu na szpital francuski skazano na śmierć, siedmiu zaś innych na galery.

— Do *Journal des Debats* donoszą z **Konstantynopola** z 3. marca, że w ministeryum spraw zewnętrznych trwały narady 2go aż do godziny 3ciej zrana, a 3. marca znów się rozpoczęły; narady te odnoszą się jak słychać do punktu czwartego. — W Konstantynopolu znajduje się teraz 10.000 chorych z armii sprzymierzonej; na tyfus leży do trydziestu już lekarzy; również i dwadzieścia pięć Sióstr miłosierdzia uległo tej chorobie, z których trzy umarło. Wojska angielskie liczą mniej chorych niż francuskie, a tureckie najmniej ich mają.

— Według najświeższych wiadomości z **Konstantynopola** otrzymanych pocztą lądową, polepszył się ostatniemi czasy znacznie stan zdrowia armii francuskiej. Przypisują to mniej uciążliwej służbie i lepszemu zaopatrzeniu w wszelkie niezbędne potrzeby. Rozejm zaczął się już istotnie z dniem 28. lutego. Dnia 29. przyjeżdżały się po zatoce sebastopolskiej barki rosyjskie i angielskie, ażeby wytknąć granicę demarkacyjną. — Marszałek Pellisier ma wyjechać 4. b. m. do Konstantynopola.

Azya.

(Doniesieria z Persyi.)

Dziennikowi *Constitutionel* telegrafują z Berlina pod d. 11. b. m.: „Otrzymany w Petersburgu *Dziennik Teherański* donosi, że perski minister wojny umarł, tudzież że Kana z Baradzan uwięziono. W końcu dodaje, że oddział wojska perskiego, który z ośmiu działami przybył do Bender Abukir zajął wyspę Karak leżącą w perskiej odnodze morskiej.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 17. marca. Dzisiejsze buletyny ogłaszają, że Cesarzowa i książę Hieronim mają się lepiej, zdrowie nowourodzonego jest jak najpomyślniejsze.

Do Marsylii zawinął okręt „Carmel“ z wiadomościami z Konstantynopola z d. 6. marca. Na remonstracyę stanu kupieckiego odstąpił dywan od zamiaru emisyi 100 milionów w pieniądzach papierowych. — Halil Basza, zmarły szwagier Sułtana zostawił ogromny majątek na rzecz skarbu państwa. — *Journal de Constantinople* donosi, że Tatarzy w Eupatoryi zatrwożeni wiadomością o bliskim pokoju i w obawie niebezpieczeństwa błagają o opiekę sprzymierzonych. — Stan zdrowia między wojskiem w Krymie polepszył się w ostatnich czasach, jednak epidemia nieustała jeszcze zupełnie. — Jenerał Vivian zachorował w Kerczu, zastępuje go w komendzie jenerał Mitchell. — Wielu oficerów angielskich udaje się na święta wielkanocne za urlopem do Jerozolimy. — Liczba wojsk rosyjskich w Besarabii powiększyła się znacznie w ostatnich tygodniach. — Z Larissy donoszą, że w krwawej potyczce zabito 25 rozbójników.

Berlin, 15. marca. Dzisiejszy *Staatsanzeiger* donosi, że wyższy radzca rządowy baron *Zedlitz-Neukirch* z Lignicy mianowany został dyrektorem tutejszej policyi.

Kurs lwowski.

Dnia 20. marca.

		gotówka złr.	gotówka kr.	towarem złr.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	45	4	48
Dukat cesarski	„ „	4	46	4	49
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	13	8	18
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	$35\frac{1}{2}$	1	$36\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	30	1	32
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	9	1	10
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	85	12	85	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	76	3	76	45
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	85	—	86	—

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 15. marca o pierwszej godzinie po południu.

Amsterdam $84\frac{1}{2}$. — Augsburg $101\frac{1}{2}$. — Frankfurt $100\frac{1}{2}$. — Hamburg $74\frac{5}{8}$. — Liwurna —. — Londyn 10.5. — Medyolan $103\frac{1}{2}$. — Paryż $120\frac{1}{2}$.

Obligacye długu państwa 5% 87 — $87\frac{1}{4}$, detto $4\frac{1}{2}$% $76\frac{6}{8}$—$76\frac{3}{4}$, detto 4% 68 — 69, detto 3% 51 — 52, detto $2\frac{1}{2}$% $42\frac{1}{4}$ — 43, detto 1% 17 — $17\frac{1}{4}$, detto S. B. 5% 89 — 90. Pożyczka narodowa 5% 87 — $87\frac{1}{8}$. Obligacye lomb. wen. pożyczki z roku 1850 5% 92 — 93. Obligacye indemn. niższ. austr. 5% 85 — 86; detto innych krajów koron. $77\frac{1}{2}$ — 82. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 93 — $93\frac{1}{2}$. Detto Oedenbugs. z wypł. 5% $91\frac{1}{2}$ — 92. Detto Peszt. 4% $92\frac{1}{2}$—93. Detto Mediol. 4% $90\frac{1}{2}$ — 91. Pożyczki loter. z r. 1834 228 — 229, detto z r. 1839 $136\frac{1}{2}$ — 137, detto z r. 1854 $112\frac{1}{4}$ — $112\frac{1}{2}$. Oblig. bank. 2% 60—61. Akcyi bank. z ujmą za szt. 1088—1090; detto bez ujmy — —. Akc. esk. banku 99 — 100. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kredyt. dla hnadlu i przem. 357 — 358. Akcye c. k. austr. uprzyw. tow. rzad kolei żelazn. po 200 złr. (500 frank.) 386 — 387. Półn. kolei Ces. Ferd. 291 — $291\frac{1}{2}$. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej 293 — 294. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 18 — 20; detto 2. wydania 25 — 30. Akcyi żeglugi par. 665 — 667; detto 11. wyd. —; detto 13. wydania 621 — 624; detto Lloyda 435 — 438. Akcye młyna parowego wiéd. 93 — 94. Akcye Peszt. mostu łańcuch. 60 — 62. Prior. obl. Lloydy (w srebrze) 5% 89 — 90. Północnej kolei 5% $84\frac{1}{2}$—$84\frac{3}{4}$. Glognickie 5% 75 — 76. Obligacye Dun. żeglugi par. 5% 81 — 82. Renty Como $12\frac{3}{4}$ — 13. Esterhazego losy 40 zł. $69\frac{1}{2}$ — 70. Windischgrätza losy 24 — $24\frac{1}{4}$. Waldsteina losy 24 — $24\frac{1}{4}$. Keglevicha losy 11 — $11\frac{1}{4}$. Ks. Salma losy $39\frac{3}{4}$—40. St. Genois $39\frac{3}{4}$ — 40. Palffego losy 39 — $39\frac{1}{2}$. Cesarskich ważnych dukatów agio 6 — —.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 20. marca.

Oblig. długu państwa 5% $85\frac{3}{4}$; $4\frac{1}{2}$ —; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losowane obligacye 5% —; Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 1085. Akcye kolei półn. —. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Budwajskie 276. Dunajskiej żeglugi parowej 655. Lloyd $452\frac{1}{2}$. Galic. listy zast. w Wiédniu —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. $493\frac{3}{4}$ złr.

Amsterdam l. 2. m. 85. Augsburg $101\frac{1}{2}$ 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt $100\frac{5}{8}$ 2. m. Hamburg $74\frac{3}{4}$ 2. m. Liwurno — l. 2. m. Londyn 10—5. l. m. Medyolan $102\frac{1}{4}$ l. Marsylia — l. Paryż $120\frac{3}{8}$. Bukareszt 269. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. — Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —; 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. $77\frac{1}{2}$. Renty Como — Pożyczka z roku 1854 —. Pożyczka narodowa $86\frac{3}{16}$. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 378. fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 341.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 20. marca.

Hr. Żeleński Wit, c. k. szambelan, z Brzeska. — PP. Gracek Juliusz, z Brzezan. — Krajewski Nikazy, z Turzego. — Herman Łucian, z Rzepniowa. — Szaraniewicz Izydor, c. k. prof. gym., z Przemyśla. — Ostraszewski Sew., z Buczacza. — Kunaszewski Władysław, z Kutyszcza. — Wiktor Tadeusz, z Swierza.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 20. marca.

PP. Kornberger, c. k. kapitan i Prevot, c. k. kapitan do Dembicy. — Falkowski Michał, do Głuchowa. — Udrycki Adolf, do Choronowa. — Puchalski Michał, c. k. adjunkt pow., do Wolicy. — Komarnicki Bolesław, do Jackowiec. — Mayer, c. k. porucznik, do Winnik. — Drak, c. k. radca finas., do Stryja. — Mauthner, c. k. przełożony pow. do Dembicy.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

dnia 19. marca.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
6. god. zrana	332.60	— 6.4°	88.2	wschodni	sł.	mgła
2. god popoł.	331.66	+ 3.0°	59.6	„	„	jasno
10.god. wiecz.	330.78	— 0.8°	76.9	„	„	„

KRONIKA.

Kasy rzeznickie. Jego Excelencya pan minister spraw wewnętrznych rozkazał przedłożyć sobie sprawozdanie, o kwestyi, czyli także i w głównych miastach prowincyalnych nie byłoby pożyteczną rzeczą zaprowadzić kasy rzeznickie na wzór kas istniejących w Wiédniu. Wiadomo, że również zaproponowano założenie podobnego instytutu dla piekarzy i mielników w Wiédniu.

— Dziennik „Minerwa“ ogłosił niedawno jaki bywał kurs obligacyi Francyi, Anglii, Prus, Austryi i Rosyi w latach 1854 i 1855, który porównawczem zestawieniem zmian wartości tych papierów zamierza przedstawić skalę kredytu śród powszechnych zawikłań wojennych. Według tego okazała się w roku 1855 przeciętna stopa procentowa, w Anglii (3 procentowe konsole) na 3,31 pct., w Prusach $3\frac{1}{2}$ procentowe obligacye długu państwa) na 4,07 pct., we Francyi (3 proc. renta) na 4,47 prct., w Rosyi (4 proc. obligacye) na 5,24 pct., a w Austryi (5 proc. pożyczka w srebrze) na 6,00 pct. W porównaniu z rokiem 1854 nie zmieniła się stopa procentowa tylko w Prusiech; natomiast pogorszył się kredyt wszystkich innych państw. Podniosła się bowiem stopa procentowa w Anglii o 0,01 pct., we Francyi o 0,17 pct., w Rosyi o 0,04 pct., a w Austryi o 0,35 pct.

— W Paryżu odniosły mody upłynionego stólecia najzupełniejsze zwycięstwo. Pudrowanie się i noszenie sukien rorbrowych powróciło po stóletniem zapomnieniu. Również zaczynają już nosić plasterki upiększające czyli tak zwane muszki (mouches). Powróciły i dziwaczne nazwy ówczesne na rozmaite przybory przy toalecie. I tak nazywają znowu wstążki, loki, kolory i t. p.: les repentirs, les soupirs, les regret superflus, les engageantes, les coups perfides, les sentiments soutenus, les venez-y vou, l'ocil abbatu i t. p.

— Dziewięć prowincyi z których składa się obecnie królestwo belgijski liczyło przed stoma laty tylko 5 dzienników a między temi 2 w języku flamandzkim. W r. 1789 miała już Belgia 7 dzienników, w r. 1801 8, w r. 1813 11, w r. 1815 14, w r. 1822 16, w r. 1830 28, w r. 1842 61. Dziś zaś posiada Belgia 244 dzienników a z tych 46 w języku flamandzkim.

— Z wyspy św. Heleny donoszą, że posiadłość gruntowa, na której się znajdował grób Napoleona, jest wystawiona na przedaż. Konzul belgijski zamyśla otworzyć subskrybcyę na zakupienie całej doliny, pod nazwą Napoleon Vale.

— W Lugdunie przechodził się niedawno po mieście pewien oficer portugalski w towarzystwie wielkiego orangutana z lasów bengalskich. Tłumy ciekawych otaczali przechodmów a orangutan, który mierzył do 6 stóp wysokości, trzyma się prosto, i od ucha do ucha miał długą sierść na wzór faworytów. Wyglądał w swym nankinowym stroju i na bakier założonym kapeluszu jak istny osadnik amerykański

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.